

HIV a koinfekcia

Informácie pre pacientov

VTEDY+TERAZ

Koinfekcia znamená, že osoba je súčasne infikovaná viac ako jednou chorobou. Častou koinfekciou u ľudí s HIV je hepatitída B, hepatitída C, tuberkulóza, syfilis a iné pohlavne prenosné ochorenia.

Ľudia žijúci s HIV majú zvýšené riziko koinfekcie, čo môže byť spôsobené oslabeným imunitným systémom. Ďalšou príčinou môže byť skutočnosť, že cesty prenosu niektorých ochorení sú rovnaké ako u HIV, napríklad prenos krvnou cestou alebo telesnými tekutinami ako je semeno a vaginálny sekrét.

Ako zabrániť alebo zvládnuť koinfekciu

- 1 Odporúča sa, aby u každého s diagnostikovanou HIV infekciou boli vyšetrené aj možné koinfekcie
- 2 V závislosti od rizika sa tiež odporúča každoročne vykonávať kontroly možných koinfekcií – pre dobré klinické výsledky je dôležitá včasná diagnostika
- 3 Ak máte akékoľvek obavy v súvislosti s liečbou koinfekcie, porozprávajte sa so svojim lekárom
- 4 Ak ste už v minulosti mali koinfekciu, aj keď už nie ste infikovaný, nechráni vás to pred novou koinfekciou v budúcnosti

Hepatitída B

Hepatitída B je vírusová infekcia, vyvolaná vírusom hepatitídy B, ktorý napáda pečeň.

Hepatitída B môže spôsobiť buď akútne alebo chronické ochorenie. U väčšiny osôb zostáva vírus hepatitídy B v tele približne jeden až tri mesiace a vylúči sa prirodzene. Toto ochorenie je známe ako akútna hepatitída B. U približne 5 % dospelých zostane vírus v tele 6 alebo viac mesiacov a tento stav hodnotíme ako chronickú hepatitídu B.

Hepatitída B sa môže prenášať krvou a telesnými tekutinami ako je napríklad semeno a vaginálny sekrét, takže človek môže ochoriť:

- nechráneným pohlavným stykom (napríklad análny alebo orálny styk)
- spoločným používaním ihliel pri pichaní drog

Vírus hepatitídy B sa môže preniesť aj z matky na novorodenca, ale infekcii sa dá zabrániť, ak je dieťa ihneď po narodení zaočkované.

Základné údaje o hepatitíde B a HIV

- Približne 10 % osôb žijúcich s HIV je infikovaných hepatitídou B
- Približne polovica ľudí žijúcich s HIV môže vírus hepatitídy B vylúčiť spontánne
- Ľudia žijúci s HIV majú 10x vyššiu pravdepodobnosť, že sa u nich vyvinie chronická hepatitída B
- U ľudí žijúcich s HIV sa odporúča pravidelne vykonávať vyšetrenie krvi na hepatitídu B
- Pre tých, ktorí majú vyššie riziko hepatitídy B vrátane osôb žijúcich s HIV, je dostupná očkovač látka. Jej účinnosť v prevencii infekcie hepatitídy B je 95 %.

Príznaky hepatitídy B

Mnoho ľudí si neuvedomí, že boli infikovaní hepatitídou B, pretože príznaky sa vyvinú až 40–160 dní od kontaktu s vírusom hepatitídy B a niekedy sa nemusia prejaviť vôbec. U tých, ktorí majú klinické prejavy, sú to:

- pocit nevoľnosti
- nevoľnosť
- strata chuti do jedla
- prejavy podobné chrípke, napr. únava, celkové bolesti, bolesti hlavy
- zožltnutie kože a očí (žltáčka)

Liečba hepatitídy B

Akútna hepatitída B – v súčasnosti neexistuje žiadna špecifická liečba okrem použitia liekov proti bolesti ako symptomatickej liečby.

Chronická hepatitída B – liečba závisí od toho, ako veľmi je postihnutá pečeň. Môžu to byť lieky na spomalenie tvorby vírusu a zabránenie poškodenia pečene. Väčšina osôb s chronickou hepatitídou B má mierne poškodenie pečene. Približne u 20 % ľudí s chronickou hepatitídou B však postupne vzniká cirhóza (zjazvenie pečene), ktorá sa niekedy vyvíja aj 10–20 rokov. Približne u 1 z 10 ľudí prejde cirhóza do rakoviny pečene.

Ak máte HIV a hepatitídu B, ktorá si vyžaduje liečbu, podľa smerníc EACS (European AIDS Clinical Society) sa odporúča začať s liečbou, keď hodnota CD4 dosiahne 500 buniek/mm³ alebo viac.

Hepatitis C

Hepatitis C je vírusová infekcia, vyvolaná vírusom hepatitídy C, ktorý postihuje pečeň.

Tak ako hepatitis B, aj hepatitis C môže zapríčiniť akútne alebo chronické ochorenie. Odhaduje sa, že 90 % z tých, ktorí sú infikovaní hepatitídou C, si nie sú vedomí svojej infekcie.

Hepatitis C sa najčastejšie prenáša kontaktom s infikovanou krvou. Niektoré skupiny majú vyššie riziko, že dostanú hepatitídu C, napríklad:

- Ľudia ktorí injekčne užívajú drogy
- Sexuálni pracovníci
- Muži, ktorí majú pohlavný styk s mužmi
- Osoby žijúce s HIV
- Migranti
- Osoby v dlhodobom dialyzačnom programe
- Osoby, ktoré dostali krv, krvné produkty alebo orgány predtým, ako bol zavedený skrining na hepatitídu C, alebo kde nie je skrining rozšírený
- Zdravotnícki pracovníci

Základné údaje o hepatitíde C a HIV

- Pretože vírus hepatitídy C sa prenáša krvou, koinfekcia s HIV je častá
- 50–90 % injekčných užívateľov drog je HIV pozitívnych a má aj hepatitídu C
- Odporúča sa, aby sa ľudia s HIV dali testovať aj na hepatitídu C
- Koinfekcia HIV a hepatitídy C je rizikový faktor hepatocelulárneho karcinómu (rakoviny pečene).

Príznaky hepatitídy C

Príznaky sa prejavia len u 20 % osôb s hepatitídou C. Medzi tieto príznaky patria:

Akútna hepatitis C:

- Horúčka
- Únava
- Znížená chuť do jedla
- Žalúdočná nevoľnosť a/alebo zvracanie
- Bolesť brucha
- Tmavé sfarbenie moču
- Šedé sfarbenie stolice
- Bolesť kĺbov
- Žltáčka

Chronická hepatitis C

- Chronické ochorenie pečene
- Cirhóza
- Rakovina pečene

Liečba hepatitídy C

Hepatitis C sa tradične lieči kombináciou interferonu a ribavirinu:

- Interferon bojuje proti infekcii
- Ribavirin zvyšuje účinnosť interferonu

Ukázalo sa, že nové priamo pôsobiace antivirotiká (direct-acting antivirals, DAA) skracujú liečbu z 24–72 týždňov na 12–24 týždňov a približne 80–100 % ľudí s hepatitídou C sa môže vyliečiť.

U ľudí s HIV a hepatitídou C je včasná liečba dôležitá, pretože HIV môže urýchliť postupujúce poškodenie pečene.

Tuberkulóza

Tuberkulóza (tbc) je infekčné ochorenie, vyvolané baktériou *Mycobacterium tuberculosis*. Tbc primárne postihuje pľúca, ale okrem iného môže postihovať aj centrálny nervový systém, lymfatický systém a obehový systém.

Človek môže mať aktívnu alebo inaktívnu (latentnú) tuberkulózu. U ľudí s aktívnou tbc sa ochorenie môže prenášať kašľaním, kýchaním alebo pľuvaním. Osoby v okolí môžu vdychovať tuberkulózne baktérie a tak sa infikovať. Ľudia s inaktívnou (alebo latentnou) tbc nemôžu šíriť tuberkulózu. Neliečená osoba s aktívnou tbc infikuje každoročne v priemere 10–15 ľudí vo svojom okolí.

Základné údaje o tbc a HIV

- Odhaduje sa, že jedna tretina ľudí s HIV má súčasne aj tuberkulóznú infekciu
- Odhaduje sa, že riziko vzniku tbc u ľudí s HIV je 12–20x vyššie
- U ľudí žijúcich s HIV sa tbc ťažko diagnostikuje
- Tuberkulózne baktérie urýchlia proces rozvoja HIV do AIDS a HIV infekcia je najsilnejší rizikový faktor prechodu latentnej tbc do aktívnej tbc

Príznaky tbc

U zdravých ľudí tbc často nevyvoláva žiadne príznaky, pretože imunitný systém dokáže bojovať s baktériami. Prejavy, ktoré sa môžu vyskytnúť, sú najmä tieto:

- Silný kašeľ
- Bolest' hrudníka
- Slabosť/únava
- Nechutenstvo/strata telesnej hmotnosti
- Triaška
- Horúčka/nočné potenie
- Vykašliavanie krvi/hlienov

Liečba tbc

Tbc sa dá vyliečiť aj u ľudí s HIV. Liečba aktívnej tbc spočíva v rôznej kombinácii antibiotík, ktoré sa musia užívať najmenej 6 mesiacov.

Liečba HIV by sa mala začať okamžite bez ohľadu na počet CD4 buniek u každého s koinfekciou HIV a tbc.

Syfilis a pohlavne prenosné infekcie

Syfilis je komplexná pohlavne prenosná infekcia, vyvolaná baktériou *Treponema pallidum*.

Syfilis je vysoko nákazlivé ochorenie, ktoré sa šíri predovšetkým sexuálnou aktivitou, najmä orálnym a análnym sexom. Na zabránenie infekcie syfilisom by sa mali používať preventívne opatrenia ako sú kondómy. Občas sa ochorenie môže preniesť na inú osobu dlhodobým bozkávaním alebo úzkym telesným kontaktom. Tehotné ženy môžu preniesť syfilis na svoje dieťa.

Základné údaje o syfilise a HIV

- Pohlavne prenosná infekcia u ľudí s HIV môže zvyšovať vírusovú záťaž jednak v krvi, jednak v telesných tekutinách (semeno a pošvová tekutina), čo následne spôsobuje, že sú ešte viac infekční
- U ľudí žijúcich s HIV liečba syfilisu zlyháva častejšie
- Predpokladá sa, že HIV urýchli priebeh syfilisu.

Prejavy syfilisu

Mnoho ľudí infikovaných syfilisom nemá dlhé roky žiadne prejavy, ale v prípade, že sa neliečia, pretrváva u nich riziko vzniku neskorých komplikácií

Prejavy včasného alebo primárneho syfilisu

- Vznik jednej alebo viacerých vyrážok na pohlavných orgánoch alebo v ústnej dutine – tieto vyrážky sú tvrdé a nebolestivé
- Vznikajú v priemere 3 týždne od nákazy a aj bez liečby sa v priebehu šiestich týždňov vyhoja

Prejavy sekundárneho syfilisu

- Kožný výsev na celom tele vrátane dlaní a chodidiel môže vzniknúť od 6 týždňov do 6 mesiacov po nákaze
- Medzi ostatné príznaky patria zdurené lymfatické uzliny, únava, bolesti hlavy a horúčka
- Príznaky môžu vymiznúť do niekoľkých týždňov

Prejavy latentnej fázy

- Infekcia zostáva inaktívna (tichá) bez toho, aby zapríčinila príznaky
- Bez liečby existuje riziko, že latentný syfilis prejde do terciárneho syfilisu

Prejavy terciárneho syfilisu

- Prejavy terciárneho syfilisu môžu začať roky po infekcii
- V tomto štádiu môže syfilis postihnúť srdce, mozog a nervový systém, čo môže viesť ku paralýze, slepote, demencii, hluchote a dokonca aj úmrtiu, ak sa nelieči

Liečba syfilisu

Primárny a sekundárny syfilis sa úspešne lieči penicilínom alebo iným antibiotikom. Neskoršie štádiá choroby si vyžadujú injekčné (parenterálne) podanie penicilínu.

